

gyobb gyűjtőközpontok Budapest közvetlen környékén a budakalászi és a monori téglagyárak voltak a fővárostól északnyugatra, illetve délkeletre.

Budakalász. A helyi közösség 35 zsidóból állt (13 család). Május 24-én a csillaghegyi gettóba vitték őket.⁸⁹ Miután a helyi téglagyárat gyűjtőtábornak jelölték ki, Budakalászra hozták a Budapest közigazgatási határáról északra fekvő települések, a Duna menti városok és községek gettóinak zsidóit, ideértve Kispestet, Pesterzsébetet és Újpestet.⁹⁰ A Csepel-szigeten különféle táborokban őrzött mintegy 17 500 zsidót szintén Budakalászra hozták, ideértve azokat az ügyvédeket és újságírókat, akiket a Zsidó Tanácsnak átadott külön lista alapján tartóztattak le korábban (lásd a 17. fejezetet), valamint azt a csaknem 3000 zsidót, akit az Üllői úton július 3-án rendezett különleges razzia során tartóztattak le. Ezeket a zsidókat hajókkal szállították el a szigetről, melyek a pünkösdfürdői hajóállomásnál kötöttek ki.⁹¹ Sok budakalászi deportáltat Békásmegyeren vagoníroztak be, ahol a zsidókat a szokásos kegyetlen bánásmódnak vetették alá a csendőrök Andrassy őrnagy vezetése alatt a „pénzvédeben”⁹². Néhány gazdagabb békásmegyeri zsidóknak sikerült megvesztegetnie a csendőröket, akik 5000 pengő váltságdíjért hajlandók voltak hazakísérni őket, hogy „tisztazzák keresztény státusukat”, és voltaképpen szabadon engedték őket. Mivel a csendőrökre bízott emberek számát az efféle kiruccanások alkalmával pontosan följegyezte a tábor vezetője, a csendőrök visszatérésükkor egyszerűen ugyanannyi gyanútlan, sárga csillogat viselő zsidót szedtek össze Budapest utcáiról.⁹³

Monor. A Budapeستől délkeletre fekvő Monor gettóként és gyűjtőtáborként szolgált nemcsak a mintegy 350 helyi zsidó számára,⁹⁴ hanem a főváros közigazgatási határaitól délre és keletre fekvő települések zsidói számára is. A helybeli zsidók befogadására a Verböczy, Pesti, Deák Ferenc, Gőzmalom és Kölcsey utcákban jelöltek ki gettóépületeket.⁹⁵ Kb. 7500 monori zsidót vagoníroztak be a monori téglagyárból, ideértve a Monori járás zsidóit is, akiket Egedy Kálmán főszolgabíró vezérletével fogdostak össze.⁹⁶

Közéjük tartoztak Jászberény és más települések zsidói, akiket rögtön ide összpontosítottak. A gettósítás és a deportálás Bajor csendőr őrnagy parancsnoksága alatt zajlott. A mártírok között volt a hitközség tudós rab-bija, dr. Pfeiffer Izsák, aki Pap Izsák néven ismert költő is volt.⁹⁷

Jászberény volt az I. munkaszolgálatos-zászlóalj főhadiszállása, ahonnan sok munkaszolgálatos-századot küldtek Ukrajnába és a szerbiai Bor rézbányáiba dolgozni (lásd a 10. fejezetet). A helyi gettót a zsinagógában és körülötte hozták létre. A mintegy 550 helyi zsidó kívül itt tartották fogva a zsidókat a szomszédos településekről: Alattyán, Jánoshida, Jászal-